EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2022 04 27
SWD(2022) 650 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

[…]

pridedamas prie

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos

dėl trečiųjų šalių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso (nauja redakcija)

{COM(2022) 650 final} - {SEC(2022) 200 final} - {SWD(2022) 651 final}

Santraukos lentelė

Teisėkūros iniciatyva dėl Ilgalaikių gyventojų direktyvos peržiūros (2021 m. Komisijos darbo programa)

A. Būtinybė imtis veiksmų

Kodėl? Kokia problema sprendžiama?

Pagrindinis Ilgalaikių gyventojų direktyvos tikslas – integruoti trečiųjų šalių piliečius, kurie ilgą laiką gyvena valstybėse narėse. Tai svarbus aspektas skatinant ekonominę ir socialinę sanglaudą, kuri yra vienas pagrindinių ES tikslų. Šiuo tikslu direktyvoje nustatomos sąlygos, kuriomis trečiųjų šalių piliečiai, teisėtai ir nepertraukiamai gyvenę valstybėje narėje, gali įgyti vadinamąjį ES ilgalaikio gyventojo statusą. Tačiau, kaip jau pabrėžta 2019 m. teisėtos migracijos sistemos tinkamumo patikroje ir įgyvendinimo ataskaitoje, kai kurios neišspręstos problemos ir toliau trukdo visapusiškai siekti direktyvos tikslų. Konkrečiai:

1) daugelis trečiųjų šalių piliečių dėl įvairių priežasčių **negali įgyti ES ilgalaikio gyventojo statuso**, todėl negali naudotis šiuo integruotis į priimančiąją visuomenę leidžiančiu statusu;
2) kadangi dėl ES statuso suteikiamos teisės nėra pakankamai aiškios ir nuoseklios, kyla **kliūčių ilgalaikių gyventojų integracijai**;
3) trečiųjų šalių piliečiai, turintys ES ilgalaikius leidimus gyventi, patiria įvairių **kliūčių, trukdančių naudotis teise judėti ir gyventi kitose valstybėse narėse**.

Ko siekiama šia iniciatyva?

Bendrieji šios iniciatyvos **politiniai tikslai**:

1) užtikrinti, kad migracijos srautai ES būtų valdomi veiksmingai derinant valstybių narių nacionalinės teisės aktus;
2) užtikrinti vienodas sąlygas teisėtai ES gyvenantiems trečiųjų šalių piliečiams;
3) didinti ES konkurencingumą ir ekonomikos augimą.

Konkretūs politikos tikslai yra susiję su pirmiau nurodytomis pagrindinėmis problemomis – siekiama:

1) sukurti nuoseklesnę, veiksmingesnę ir teisingesnę ES ilgalaikio gyventojo statuso įgijimo sistemą;
2) sudaryti palankesnes sąlygas ilgalaikiams gyventojams persikelti į kitas valstybes nares ir jose gyventi (judumas ES);
3) pagerinti ilgalaikių gyventojų ir jų šeimų teises.

Kokia būtų papildoma ES lygmens veiksmų nauda?

Valstybės narės vienos negali pasiekti tikslo pagerinti ES ilgalaikio gyventojo statuso naudojimą ir veiksmingumą. Norint toliau tobulinti šias bendras procedūras, reikia ES lygmens veiksmų. Nėra tikėtina, kad pirmiau nurodytos problemos greitai išnyks. Jos yra tiesiogiai susijusios su dabartinėmis teisės normomis. Visų pirma veiksmingos judumo ES taisyklės gali būti nustatytos tik ES lygmeniu.

B. Sprendimai

Kokios su teisėkūra susijusios ir nesusijusios politikos galimybės apsvarstytos? Ar viena iš politikos galimybių pasirinkta kaip tinkamiausia? Kodėl?

Poveikio vertinime įvertintos **keturios galimybės**, susijusios su skirtingų lygių ES intervencija.

- **1 galimybė** apima **ne teisėkūros veiksmus**, kuriais siekiama pagerinti direktyvos įgyvendinimą ir skatinti gerinti ES ilgalaikio gyventojo statusą.
- Pagal **2 galimybę** numatoma **tikslinga direktyvos peržiūra**, kuria siekiama užtikrinti tokias pačias sąlygas, kurios būtų tokios pačios, kokios užtikrinamos turint nacionalinį statusą, ir pagerinti ilgalaikių gyventojų teises, taip pat judumą ES.
- Pagal **3 galimybę** numatoma **direktyvą peržiūrėti išsamiau**, į ją įtraukiant pagal 2 galimybę nustatytas priemones ir sudarant palankesnes sąlygas įgyti ES ilgalaikio gyventojo statusą.
- Pagal **4 galimybę** numatoma **iš esmės persvarstyti direktyvą**, nustatant vieną ES nuolatinio gyventojo statusą, panaikinant nacionalines programas ir ilgalaikiams gyventojams suteikiant teisę laisvai judėti ES.

Pirmenybė teikiama 3 galimybei. Ji padėtų spręsti visas nustatytas problemas ir pagerinti bendrą direktyvos

įgyvendinimą. Šios galimybės socialinis ir ekonominis poveikis būtų didžiausias ir ji yra labiausiai politiškai įgyvendinama.

Kas kuriai galimybei pritaria?

Europos Parlamentas pritaria direktyvos peržiūrai, kuri apimtų visas nustatytas problemines sritis. Kai kurios **valstybės narės** išreiškė susirūpinimą dėl direktyvos peržiūros. Kitos yra pasirengusios pritarti pakeitimams, numatytiems pagal 2 ir 3 galimybes. Esminei peržiūrai prieštaravo visos valstybės narės. Dauguma **suinteresuotųjų šalių** (pilietinės visuomenės atstovų, ekonominių ir socialinių partnerių ir teisėtos migracijos ekspertų), su kuriais konsultuotasi, pritaria pagal 2 ir 3 galimybes numatytoms priemonėms.

C. Tinkamiausios galimybės poveikis

Kokie būtų pagrindiniai tinkamiausios galimybės pranašumai?

Tinkamiausia galimybė apima daug priemonių, kuriomis būtų pašalinta dauguma nustatytų direktyvos trūkumų visose probleminėse srityse. Tikimasi, kad tinkamiausia galimybė duos socialinės ir ekonominės naudos. Ekonominė nauda grindžiama prielaidomis, kad daugiau trečiųjų šalių piliečių turėtų galimybę gauti ES ilgalaikio gyventojo statusą drauge su atitinkamomis teisėmis ir didesnė trečiųjų šalių piliečių dalis persikeltų į kitą valstybę narę. Dėl to padidėtų bendros mokestinės pajamos, našumas, išlaidos ir ekonomikos augimas. Tinkamiausia politikos galimybė padėtų užtikrinti didesnę atitiktį Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikai.

Galiausiai tikimasi, kad tinkamiausia galimybė labiausiai padės spręsti kartais besiskiriančių suinteresuotųjų šalių nuomonių klausimą (žr. pirmesnį skirsnį), todėl ji yra labiausiai politiškai įgyvendinama.

Kokios yra tinkamiausios galimybės pagrindinės sąnaudos?

Numatomos tinkamiausios galimybės įgyvendinimo išlaidos apima šias valstybių narių išlaidas:

- vienkartinės administracinės išlaidos: 781 000 EUR;
- pasikartojančios administracinės išlaidos: 151 000 EUR;
- vienkartinės reikalavimų laikymosi išlaidos: 452 000 EUR;
- pasikartojančios reikalavimų laikymosi išlaidos: 900 000 EUR.

Be to, numatoma sumažinti pasikartojančias išlaidas (vidutiniškai kiekvienais metais):

- valstybių narių: 24 500 EUR;
- trečiųjų šalių piliečių: 1 145 000 EUR;
- ES įmonių: 112 700 EUR.

Koks bus poveikis įmonėms, mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ) ir labai mažoms įmonėms?

Tinkamiausia galimybė, visų pirma priemonės, kuriomis sudaromos palankesnės sąlygos judumui ES, padėtų įmonėms. Darbdaviams, visų pirma MVĮ, būtų naudinga didesnė kvalifikuotų trečiųjų šalių piliečių, kurie jau teisėtai gyvena ES, grupė.

Ar tai turės didelį poveikį nacionaliniams biudžetams ir administravimo subjektams?

Atsakingos nacionalinės institucijos turės pritaikyti esamas procedūras ir užtikrinti, kad būtų laikomasi naujų taisyklių dėl vienodų sąlygų mechanizmo, iš dalies pakeistų statuso įgijimo sąlygų ir judumo ES skatinimo priemonių. Tačiau pasirinkus tinkamiausią galimybę būtų gerokai supaprastintos procedūros, o tai tam tikru mastu atsvertų administracines ir reikalavimų laikymosi išlaidas.

Ar bus dar koks nors didelis poveikis?

Tinkamiausia galimybė turės teigiamą poveikį trečiųjų šalių piliečiams – jiems bus naudingos priemonės, kuriomis nustatomos vienodos sąlygos. Jie galės realiai rinktis tarp ES ilgalaikio leidimo gyventi ir nacionalinių ilgalaikių leidimų gyventi, laikydamiesi atitinkamų sąlygų galės lengviau įgyti ES ilgalaikio gyventojo statusą, taip pat naudotis geresnėmis teisėmis, įskaitant judumo ES viduje teises, ir apykaitinės migracijos galimybėmis.

D. Tolesni veiksmai

Kada politika bus persvarstoma?

Direktyvos 24 straipsnyje jau numatyti ataskaitų teikimo įpareigojimai, t. y. Komisija turi reguliariai teikti direktyvos taikymo valstybėse narėse ataskaitą ir siūlyti, jos nuomone, būtinus pakeitimus. Šis principas taip pat bus taikomas peržiūrint direktyvą padarytiems pakeitimams.